

90 SERİ NO'LU GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ

Belge türü	Tebliğ
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Tebliğ grubu	GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞLERİ
Tarih	15.03.1969
Sıra no	90

Bakanlığımız taşra teşkilâtından alınan yazılardan ve mükellefler tarafından yapılan müracaatlardan, çeşitli araç, makina ve aletlerin ücret mukabilinde çalıştırılması ve kiraya verilmesi suretiyle sağlanan gelirlerin, Gelir Vergisi Kanununun 2. maddesinde öngörülen gelir unsurlarından hangisine dahil edileceği ve ne şekilde vergilendirileceği konusunda tereddüde düşüldüğü anlaşılmaktadır.

Söz konusu tereddütleri ortadan kaldırmak ve mevcut olduğu müşahade edilen farklı uygulamalara son vermek amacı ile, her türlü araç, makina ve aletlerin ücretle çalıştırılmasından ve kiraya verilmesinden elde edilen kazanç ve iratların mahiyeti ile bunların muafiyet, vergileme şekli ve defter tutma usullerinin tâyini sırasında nasıl bir işleme tabi tutulacağı konularında aşağıdaki açıklamaların yapılması zarurî görülmüştür.

I _ ARAÇ, MAKİNA VE ALETLERİN ÜCRET KARŞILIĞINDA İŞLETİLMESİNDEN SAĞLANAN KAZANÇLAR :

Bilindiği üzere, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 11. maddesinde, ticarethane veya fabrika yahut ticarî şekilde işletilen diğer müesseselerin ticarî işletme olduğu belirtilmiş, 12. maddesinde bazı iş nev'ileri sayılarak bunlarla veya mahiyetçe bunlara benzeyen işlerle uğraşmak üzere kurulan müesseselerin ticarethane sayılacağına değinilmiş, 13. maddesinde ticarî şekilde işletilen müesseseler açıklanmış ve 3. maddesinde de ticarethane veya fabrika yahut ticarî şekilde işletilen diğer bir müesseseyle ilgilendiren bütün muamele, fiil ve işler" in ticarî faaliyetlerden (iş) olduğu hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 37. maddesinde Her türlü ticarî ve sınaî faaliyetlerden doğan kazançların ticarî kazanç, aynı kanunun 82. maddesinin 1. fıkrasında ise arızî olarak ticarî muamelelerin icrasından elde edilen kazançların arızî ticarî kazanç olduğu belirtilmiş bulunmaktadır.

Açıklanan şu hükümler muvacehesinde, her türlü araç, makina ve aletlerin ücret karşılığında işletilmesinin prensip itibariyle ticarî iş ya da diğer bir deyimle ticarî faaliyet, bu nev'i faaliyetlerden sağlanan kazançların ise, faaliyetin devamlı bir mahiyet arzemesi halinde ticarî kazanç, aksi takdirde arızî ticarî kazanç teşkil edeceği aşîkârdır. Prensip bu olmakla beraber, söz konusu araç, makina ve aletlerin, bunlara tasarruf eden kimsenin özel servetine ya da ticarî yahut ziraî bir işletmenin bünyesine dahil bulunmalarına göre, değişik bir takım ihtimallerin vârit olabileceğini de belirtmek zarureti vardır. Aşağıda bu ihtimaller üzerinde durulacaktır.

Bu konudaki açıklamalara geçmeden önce şu hususu belirtmek gerekir ki, sözü edilen iktisadî kıymetlerin özel servete veya ticarî yahut ziraî bir işletmeye dahil bulunmasından maksat, sadece bir şahıs ya da işletmenin bunların mülkiyetine sahip olması demek değildir; bu kavram müteakip bölümlerde, Gelir Vergisi Kanununun 70. maddesindeki ifadeye paralel olarak, kişilerin veya işletmelerin sahip bulundukları kıymetler yanında, mutasarrıfı, zilyedi, kiracısı veya intifa hakkı sahibi sıfatıyla ellerinde tuttukları araç, makina ve aletleri de kapsıyan daha geniş bir anlamda kullanılmış bulunmaktadır.

A _ ÖZEL SERVETE DAHİL BULUNANLAR :

Özel servete (mâmelek) dahil bulunan araç, makina ve aletlerin ya sadece özel işlerde kullanılması, ya esas itibariyle özel işlerde kullanılmakla beraber arızî olarak ücret karşılığında başkalarının işlerinde çalıştırılması ya da kazanç temini amacı ile devamlı bir şekilde işletilmesi söz konusu olabilir.

Özel işlerde kullanılanlar :

Şahsî yaşama alanına taallük eden faaliyetler ve bu faaliyetlerle ilgili istifadeler veya giderler, gelir vergisinin konusuna girmiyen, ona tamamen yabancı olan hususlardır. Bu itibarla, özel servetten sağlanan ve sadece özel işlerde kullanılan otomobil ve benzerî araçlarla, çeşitli ev makina aletleri gibi iktisadî kıymetlerin, gelir vergisi mükellefiyeti ile hiçbir ilişkisi mevcut bulunmamaktadır.

Burada şunu da belirtelim ki, bir kimsenin şahsî mâmelekine dahil araç, makina veya aletlerin, o kimsenin ticarî işletmesinde de kullanılması halinde, bunlar için yapılan amortismanlar haricindeki giderlerin yarısının, Gelir Vergisi

